

Pravni vidiki poslovne sposobnosti

LEGAL ASPECTS OF LEGAL CAPACITY

Nadja Podobnik Oblak, univ. dipl. prav.

okrajna sodnica

vodja Nepravdnega in zapuščinskega oddelka Okrajnega sodišča v Ljubljani

Ključne besede:

poslovna sposobnost, popolni odvzem poslovne sposobnosti, delni

odvzem poslovne sposobnosti, nepravdni postopek, izvedenec

Key words:

legal capacity, full deprivation of legal capacity, partial deprivation of legal capacity,

Non-Contentious Procedure Act, medical expert

Izveček:

Poslovna sposobnost je pravno priznana sposobnost izražati poslovno voljo in s tem z lastnimi dejanji, to je z izjavami volje povzročiti nastanek, spremembo oziroma prenehanje pravnih razmerij. Poslovna sposobnost se domneva, lahko pa se jo iz različnih dejanskih vzrokov odvzame ali omeji osebam, ki zaradi duševne bolezni, zaostalosti, odvisnosti od alkohola oziroma mamil (dalje prepovedanih psihoaktivnih snovi) ali drugih vzrokov, ki vplivajo na njihovo psihofizično stanje, niso sposobne same skrbeti zase, za svoje pravice in koristi. Odvzem poslovne sposobnosti je torej delen ali popoln, postopek odvzema je določen v določbah od 44. do 56. člena ZNP, pri odločanju v sodnem postopku pa je nujno sodelovanje izvedencev medicinske stroke. V članku so podrobneje pojasnjeni odvzem, omejitev ali vrnitev že odvzete poslovne sposobnosti in pravne posledice takega sklepa sodišča. Avtorica se posebej opredeli tudi do vloge izvedenca v tovrstnem sodnem postopku.

Summary:

Legal capacity is common term for legally acknowledged capacity to express will and conduct actions that result in consequences, change or termination of legal relations. Legal capacity is presumed for every adult person that is over the age of 18, but can be partially or fully deprived for persons suffering from mental illness, mental handicaps, alcohol or drug addiction or another reason affecting their psychological and physical condition who are not capable of taking care of themselves. Deprivation of legal capacity can be partial or full, the court procedure is defined in Articles 44 till 56 of Non-Contentious Procedure Act. If a procedure is instituted due to mental illness, mental handicaps, alcohol or drug addiction or another reason affecting the psychological and physical condition, the court shall order that the person to be deprived of legal capacity be examined by a medical expert. This articles defines legal aspect of the court procedure as well legal consequences of court decision with special regard to the role and position of medical experts in such procedures.

Kaj je poslovna sposobnost

Poslovna sposobnost je pravno priznana sposobnost izražati poslovno voljo in s tem z lastnimi dejanji, to je z izjavami volje povzročiti nastanek, spremembo oziroma prenehanje pravnih razmerij. Je sposobnost nastopanja v pravnih razmerjih, pridobivanja in izvrševanja pravic in obveznosti s pravnimi posli, omogoča torej subjektom samostojno nastopanje v pravnem prometu in je predpostavka za veljavnost pravnih poslov.

Objektivni pogoj za pridobitev poslovne sposobnosti je polnoletnost. Subjektivni pogoj za obstoj oziroma pridobitev poslovne sposobnosti pa je razsodnost, dejanska sposobnost razumeti pomen dejanj in pravnih posledic, ki jih tako ravnanje povzroči, torej dejanske psihofizične lastnosti osebe.

Samo izjemoma lahko pred polnoletnostjo poslovno sposobnost pridobi tudi mladoletna oseba s sklenitvijo zakonske zveze (drugi odstavek 117. člena Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ZZZDR¹) – ko je potrebno soglasje Centra za socialno delo, ki tako presoja o utemeljenosti razlogov (gre

za ex lege emancipacijo), ali mladoletnik, ki je postal roditelj, če za to obstajajo pomembni razlogi (tretji odstavek 117. člena ZZZDR v povezavi z 61. členom Zakona o nepravdnem postopku, ZNP²) – pridobitev poslovne sposobnosti lahko predlaga sam ali ob njegovem soglasju Center za socialno delo (v nadaljevanju CSD), udeleženci postopka pa so tudi starši mladoletnika.

Pridobitev poslovne sposobnosti praviloma sovпада s prenehanjem roditeljske pravice, tako da v primeru, da je roditeljska pravica podaljšana, poseben odvzem poslovne sposobnosti praviloma ni potreben. Vsebinski razlogi za odvzem poslovne sposobnosti ali podaljšanje roditeljske pravice so podobni. V skladu z določbo 118. člena ZZZDR je roditeljska pravica podaljšana, če je prisotna duševna ali telesna prizadetost, v okviru katere otrok ni sposoben, da po polnoletnosti skrbi zase, za svoje pravice in koristi. Smiselno se uporabljajo tudi iste postopkovne določbe ZNP, razlika pa je predvsem pri skrbniku – v primeru podaljšanja roditeljske pravice ni potrebna postavitve posebnega skrbnika, ker to vlogo prevzamejo starši (in ne tretja oseba), glede samega postopka pa je potrebno omeniti, da o

1 Uradni list SRS, št. 15/1976, 30/1986 - ZNP, 1/1989, 14/1989, Uradni list RS, št. 13/1994 - ZN, 82/1994 - ZN-B, 29/1995 - ZPDF, 26/1999 - ZPP, 60/1999 - Odl. US, 70/2000 - ZZNPOB, 64/2001, 110/2002 - ZIRD, 42/2003 - Odl. US, 16/2004, 101/2007 - Odl. US, 90/2011 - Odl. US, 84/2012 - Odl. US

2 Uradni list SRS, št. 30/1986, 20/1988 - popr., Uradni list RS, št. 87/2002 - SPZ, 131/2003 - Odl. US, 77/2008 - (ZDZdr)

odvzemu poslovne sposobnosti odloča okrajno sodišče, o nadaljšanju roditeljske pravice pa okrožno sodišče.

Poslovno sposobnost je potrebno ločevati od drugih sposobnosti, ki jih ima lahko posameznik glede na pravice in dolžnosti, določene v pravnem redu. Tako govorimo o

- *pravni sposobnosti*: fizične osebe, ki nastopajo v osebnih, družinskih in premoženjskih razmerjih imajo status stranke – pravna sposobnost je torej sposobnost biti nosilec pravic in obveznosti, kot splošna in abstraktna priznana vsem fizičnim osebam od rojstva do smrti;
- *procesni sposobnosti*: konkretno na primer v postopku za vrnitev poslovne sposobnosti procesna sposobnost lahko presega okvir poslovne sposobnosti, saj lahko sodišče dovoli, da udeleženec, ki ni poslovno sposoben, zaradi uveljavitve svojih pravic ali interesov sam opravi posamezna procesna dejanja, če oceni, da je sposoben razumeti pomen in posledice takih ravnanj;
- *oporočni sposobnosti*;
- *pravica voliti in biti voljen*.

Na podlagi določb Zakona o volitvah v državni zbor (ZVDZ³) ima pravico voliti in biti voljen za poslanca državnega zbora vsak državljan Republike Slovenije, ki je na dan glasovanja dopolnil 18 let. Ne glede na to, pa se pravica lahko omeji oziroma odvzame, če mu je bila zaradi duševne bolezni, zaostalosti ali prizadetosti popolnoma odvzeta poslovna sposobnost ali podaljšana roditeljska pravica staršev ali drugih oseb čez njegovo polnoletnost (razlogi so torej taksativno naštet) ter ni sposoben razumeti pomena, namena in učinkov volitev. Presoja je tako strožja in vsak popolni odvzem poslovne sposobnosti še ne omejuje avtomatično tudi pravice voliti in biti voljen, zato je potrebno o tem posebej odločati. Določba 7. člena ZVDZ ureja uresničevanje volilne pravice za volitve v državni zbor, vendar pa se tako Zakon o lokalnih volitvah⁴ (ZLV) kot tudi Zakon o volitvah predsednika republike⁵ (ZVPR) sklicujeta na ZVDZ, enako glede glasovanja na referendumu določa Zakon o referendumu in ljudski iniciativi⁶ (ZRLI).

Določba 7. člena ZVDZ tako predstavlja splošno ureditev izvrševanja volilne pravice za osebe, ki jim je bila s sodno odločbo popolnoma odvzeta poslovna sposobnost ali podaljšana roditeljska pravica čez polnoletnost.

Postopek za odvzem poslovne sposobnosti

Poslovna sposobnost se domneva, lahko pa se jo iz različnih dejanskih vzrokov odvzame ali omeji. Odvzem poslovne sposobnosti je torej delen ali popoln, postopek odvzema je določen v določbah od 44. do 56. člena ZNP. Že v začetnih določbah zakona pa je predpisano, da mora sodišče po uradni dolžnosti (torej tudi v predlagalnih postopkih) ukreniti vse, da se zavarujejo pravice in pravni interesi mladoletnikov in oseb, ki zaradi duševne bolezni ali drugih okoliščin niso sposobne, da bi same skrbele za svoje pravice in interese (drugi odstavek 5. člena ZNP).

Gre za postopek za urejanje osebnih stanj in je kot tak nujen (prednosten), zadeva se obravnava na naroku, iz katerega je javnost izključena, sodišče odloči s sklepom in pravne posledice sklepa sodišča nastopijo z njegovo pravnomočnostjo (torej ko so izčrpana redna pravna sredstva). Postopek se lahko vodi na predlog ali po uradni dolžnosti, če se sodišče seznanilo z okoliščinami, iz katerih izhaja utemeljen razlog, zaradi katerega je potrebno določeni osebi odvzeti poslovno sposobnost. Po uradni dolžnosti se postopek začne tudi v primeru, da je osebi izrečen varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu oziroma obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti (495. člen Zakona o kazenskem postopku, ZKP⁷).

Predlagatelji so v ZNP taksativno naštet, predlog lahko torej vložijo CSD, državni tožilec, zakonec ali oseba, ki z osebo, ki naj se ji odvzame poslovna sposobnost, živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, sorodnik v ravni črti, sorodnik v stranski črti do drugega kolena ali oseba, proti kateri se vodi postopek, če je sposobna razumeti pomen in pravne posledice svojega predloga.

3 Uradni list RS, št. 44/1992, 13/1993, 60/1995, 14/1996 - Odl. US, 67/1997 - Odl. US, 66/2000 - UZ80, 70/2000 - ZPoIS-A, 11/2003 - Skl. US, 11/2003 - Odl. US, 73/2003 - Odl. US, 78/2006, 54/2007 - Odl. US

4 Uradni list RS, št. 72/1993, 7/1994, 33/1994, 61/1995 - Skl. US, 70/1995, 51/2002, 11/2003 - Skl. US, 73/2003 - Odl. US, 54/2004 - ZDoh-1, 72/2005, 72/2005 - ZLS-M, 121/2005, 70/2006 - Odl. US, 46/2007 - Odl. US, 54/2007 - Odl. US, 60/2007, 45/2008, 83/2012

5 Uradni list RS, št. 39/1992, 11/2003 - Skl. US, 73/2003 - Odl. US

6 Uradni list RS, št. 15/1994, 13/1995, 34/1996 - Odl. US, 38/1996, 43/1996 - Odl. US, 57/1996 - ZNGUIG, 82/1998 - Odl. US, 59/2001,

11/2003 - Skl. US, 11/2003 - Odl. US, 24/2003 - UZ3a, 47, 68, 48/2003 - Odl. US, 83/2004, 24/2005 - Odl. US, 139/2006, 47/2013

7 Uradni list RS, št. 63/1994, 70/1994 - popr., 25/1996 - Odl. US, 39/1996 - Odl. US, 5/1998 - Odl. US, 49/1998 - ZPol, 72/1998, 6/1999, 66/2000, 111/2001, 32/2002 - Odl. US, 110/2002 - ZDT-B, 44/2003 - Odl. US, 56/2003, 43/2004, 68/2004 - Odl. US, 101/2005, 40/2007 - Odl. US, 14/2007, 40/2007 - ZDT-E, 102/2007 - ZSKZDČEU, 21/2008 - Odl. US, 23/2008 - ZBPP-B, 65/2008 - Odl. US, 89/2008 - Odl. US, 68/2008, 118/2008 - Skl. US, 77/2009, 88/2009 - Odl. US, 29/2010 - Odl. US, 58/2011 - ZDT-1, 91/2011, 47/2013

V postopku poleg obravnavane osebe sodelujejo še CSD, skrbnik osebe, ki naj se ji odvzame poslovna sposobnost, in predlagatelj. Oseba lahko v postopku sicer samostojno opravlja procesna dejanja, poslovna sposobnost se namreč domneva do pravnomočnosti odločbe o odvzemu poslovne sposobnosti, vendar pa je (praviloma) imenovan skrbnik z namenom zavarovanja osebe, da ne bi v času, ko teče postopek, sklenila pomembnejšega pravnega posla, ki bi imel zanjo škodljive posledice. Skrbnik tako ni le zastopnik osebe v postopku pred sodiščem in v postopku nastopa samostojno in ne v imenu osebe, ki naj se ji odvzame poslovna sposobnost.

V 47. in 48. členu ZNP sta določeni dve obligatorni dokazni sredstvi, zaslišanje obravnavane osebe in dokazovanje z izvedencem medicinske stroke. Zaslišanje – torej neposreden stik z obravnavano osebo je nujen, četudi ima oseba status stranke v postopku in zanjo ne veljajo tako stroga pravila, kot na primer za priče (dolžnost odzvati se na vabilo sodišča, sankcije v primeru nepristopa na narok, dolžnost govoriti resnico in drugo). Sodišče lahko opusti zaslišanje obravnavane osebe le v primeru, da bi zaslišanje škodilo njenemu zdravju, ali če glede na njeno zdravstveno stanje to ni mogoče. V obeh primerih gre za izjemo, ki jo je potrebno tolmačiti ozko. Več o dokazovanju s pomočjo izvedenca medicinske stroke bo pojasnjeno v nadaljevanju. Sodišče pa lahko seveda v postopku izvede tudi druge dokaze.

Če sodišče ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za odvzem poslovne sposobnosti, glede na ugotovljene sposobnosti odvzame osebi poslovno sposobnost delno ali popolno. Če sodišče ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za delni odvzem poslovne sposobnosti zaradi odvisnosti od alkohola ali prepovedanih psihoaktivnih snovi (ZNP sicer govori o mamilih), lahko s sklepom odloži odločitev o delnem odvzemu za največ leto dni, če se obravnavana oseba zdravi v ustrezni zdravstveni organizaciji, vendar pa lahko pred iztekom roka sklep izda, če oseba zdravljenje samovoljno opusti (51. člen ZNP).

Pravnomočen sklep o odvzemu poslovne sposobnosti pošlje sodišče pristojnemu CSD in pristojnemu matičarju, v primeru da je lastnik nepremičnin, pa se uvedba postopka in odločba o odvzemu poslovne sposobnosti zaznamuje v zemljiški knjigi.

Če razlogi, zaradi katerih je bila poslovna sposobnost odvzeta, prenehajo, lahko sodišče odloči tudi o delni ali popolni vrnitvi poslovne sposobnosti (54. člen ZNP in naslednji). V primeru da tak predlog zavrne, lahko odloči, da pred potekom določenega

roka (največ leto dni) ni mogoče ponovno predlagati vrnitve poslovne sposobnosti, če iz rezultata celotnega postopka izhaja, da v določenem roku ni mogoče pričakovati ozdravitve ali znatnega izboljšanja psihofizičnega stanja osebe, ki ji je bila poslovna sposobnost odvzeta.

Odvzem poslovne sposobnosti

Zakon tako predvideva, da se odloča o odvzemu poslovne sposobnosti osebam, ki zaradi duševne bolezni, zaostalosti, odvisnosti od alkohola oziroma prepovedanih psihoaktivnih snovi ali drugih vzrokov, ki vplivajo na njihovo psihofizično stanje, niso sposobne same skrbeti zase, za svoje pravice in koristi. Seznam razlogov oziroma okoliščin, ki lahko privedejo do odvzema, torej ni taksativen oziroma zaključen, v teoriji (in tudi sodni praksi) pa ni sporno, da med druge vzroke lahko sodijo tako telesne napake (na primer gluhonemost, slepota), kot tudi značajske lastnosti (patološka nagnjenost k tožarjenju – kverulantsvo ali zapravljalnost). Pri tem ni nujno, da je ta značajska lastnost oziroma obnašanje posameznika posledica duševne bolezni, ampak je odločilno za presojo, ali v tolikšni meri vpliva na (splošno) psihofizično stanje posameznika, da ni sposoben skrbeti zase, za svoje pravice in koristi. Sprašujemo se torej, ali sprejema razumne odločitve o svojih pravicah in koristih, vendar pa sodišče ne odloča zgolj z namenom varovanja koristi obravnavane osebe, ampak tudi varovanja pravnega prometa, torej v javnem interesu.

Sodišče tako lahko po izvedenem dokaznem postopku sprejme sklep, da se osebi popolnoma odvzame ali delno omeji poslovna sposobnost. Odločba je konstitutivne narave in učinkuje od pravnomočnosti dalje. Zoper odločbo sta sicer dovoljeni obnova postopka in revizija kot izredni pravni sredstvi.

V obrazložitvi sklepa mora sodišče konkretizirati razloge za odvzem poslovne sposobnosti na podlagi sprejete dokazne ocene in ugotoviti velikost in intenzivnost „napake“ in njen učinek na voljno sposobnost osebe, zlasti pomembno je to pri značajskih napakah, kot sta zapravljalnost in tudi kverulantstvo, saj je omejitev svobode razpolaganja dopustna, le in kadar je to nujno potrebno za varstvo pravic in interesov (tako sodna praksa govori o lahkomišelnosti pri sklepanju pravnih poslov, nerazumnem zapravljanju, ogrožanju zaradi izgube sredstev za zagotavljanje osnovnih življenjskih pogojev, telesno,

duševno in materialno izčrpavanje zaradi vodenja nerazumno začelih postopkov). Odločilna so dejstva ob zaključku postopka oziroma ob izdaji sklepa.

V primeru popolnega odvzema poslovne sposobnosti oseba pridobi status, kot ga ima v pravnem prometu mladoletnih, mlajši od 15 let – vse pravne posle v njegovem imenu in v njegovo korist sklepa njegov skrbnik. Oseba je tako v svojem poslovanju v pravnem prometu popolnoma omejena.

V primeru delnega odvzema poslovne sposobnosti pa pravnoformalno oseba sicer pridobi status mladoletnika, starejšega od petnajst let. Tako 108. člen ZZZDR določa, da lahko mladoletnik, ki dopolni 15 let, sam sklepa pravne posle, če zakon ne določa drugače. Za veljavnost takih pravnih poslov je potrebna odobritev staršev, če so tako pomembni, da bistveno vplivajo na mladoletnikovo življenje, ali če so takšni, da lahko vplivajo na njegovo življenje tudi po polnoletnosti. Mladoletnik, ki je zaposlen in je dopolnil 15 let, lahko razpolaga s svojim osebnim dohodkom. Pri tem je dolžan prispevati za svoje preživljanje in izobraževanje (112. člen ZZZDR). Posli, ki jih sklepa starejši mladoletnik brez potrebne odobritve zakonitega zastopnika, so izpodbojni, obstaja pa možnost naknadne odobritve (41. člen Obligacijskega zakona, OZ⁸).

Starejše sodne odločbe so v izreku navedle zgolj, da se osebi delno odvzame poslovna sposobnost, ne da bi posebej opredelile, kaj to pomeni. Po pravnomočnosti je bil sklep zatem poslan na CSD s pozivom, da imenujejo osebi 208. člena ZZZDR skrbnika, obenem pa z odločbo o imenovanju skrbnika podrobno določijo, katere posle lahko oseba opravlja brez skrbnika oziroma za katere posle potrebuje soglasje skrbnika, kot je to sicer predvideno v drugem odstavku 208. člena ZZZDR.

Dne 1. 12. 2011 pa se je sodna praksa bistveno spremenila, sprejeta je bila namreč odločba Vrhovnega sodišča II Ips 306/2011 z dne 1. 12. 2011, ki določa, da je sodišče dolžno pri odločanju o omejitvi poslovne sposobnosti vsaj načelno, okvirno opredeliti posle, ki jih je oseba sposobna opravljati sama (na katerih področjih ohranja poslovno sposobnost), ali posle, ki jih brez skrbnika ni sposobna opravljati (na katerih področjih je njena poslovna sposobnost omejena), CSD pa te posle po potrebi le dopolni oziroma konkretizira. Vrhovno sodišče je namreč ocenilo, da brez tovrstne opredelitve poslov zgolj navedba, da se poslovna sposobnost delno omeji, pretirano posega v človekove pravice, ker omejuje svobodno

odločanje, in je potrebno upoštevati načelo sorazmernosti – torej omejiti samo v obsegu, ki je nujno potreben za zaščito posameznika, poleg tega pa upoštevati tudi raznolikost okoliščin, ki lahko privedejo do omejitve poslovne sposobnosti in so zato lahko različne tudi sposobnosti posameznika za sprejemanje razumnih odločitev. Delni odvzem poslovne sposobnosti je tako v skladu z omenjeno odločbo Vrhovnega sodišča dolžno vsebinsko opredeliti že sodišče.

Vloga izvedenca

Kot že omenjeno, je izvedba dokaza z izvedencem v postopku odločanja o poslovni sposobnosti posameznika obligatorna sestavina postopka. To pomeni, da je sodišče dolžno v vsakem postopku odločanja o odvzemu, omejitvi ali vrnitvi poslovne sposobnosti zaradi duševne bolezni, duševne zaostalosti, odvisnosti od alkohola ali prepovedanih psihoaktivnih snovi ali iz drugega vzroka, ki vpliva na psihofizično stanje, odrediti, da obravnavano osebo pregleda izvedenec medicinske stroke (48. člen ZNP). Izjema od tega pravila je le, če je oseba, ki bi jo bilo potrebno pregledati, v psihiatrični zdravstveni organizaciji po odločbi sodišča in če iz poročila te organizacije o zdravljenju že izhaja potreba, da se ji odvzame poslovna sposobnost, ali če sodišče razpolaga z ustreznim mnenjem izvedenca medicinske stroke, ki pa ne sme biti starejše kot 6 mesecev.

V praksi se je kot velika težava pri pridobivanju mnenja izvedenca izpostavilo zagotavljanje navzočnosti osebe oziroma dostop izvedenca do obravnavane osebe, sploh ob upoštevanju dejstva, da obravnavanim osebam praviloma ni v interesu, da bi prostovoljno sodelovale v postopku. 49. člen ZNP sicer predvideva, da lahko sodišče odredi, da se oseba, ki naj se ji odvzame poslovna sposobnost, začasno, vendar za najdalj sedem dni, zadrži v psihiatrični zdravstveni organizaciji, če je po mnenju zdravnikov to nujno potrebno za ugotovitev njenega zdravstvenega stanja, vendarle pa omenjena zakonska določba ne rešuje vprašanja, kako osebo pripeljati do psihiatrične zdravstvene organizacije. V praksi se smiselno uporabljajo določbe Zakona o duševnem zdravju o privedbi na zdravljenje na podlagi sklepa sodišča, vendar dokončnega odgovora na vprašanja, ki se ob tem zastavljajo (tudi vprašanje uporabe prisilnih sredstev s strani policije), sodna praksa še ni oblikovala.

Z izvedencem se ugotavlja predsvem zdravstveno stanje osebe in njena sposobnost razumeti vsebino in pomen njenih ravnanj v pravnem prometu. Sodišče tako pričakuje pomoč izvedenca pri vprašanih o:

- razlogih za odvzem poslovne sposobnosti (ali je oseba sposobna razumeti vsebino in pomen svojih ravnanj v pravnem prometu in ali obstajajo pri osebi razlogi in vzroki, ki vplivajo na njeno psihofizično stanje, in kakšen je ta vpliv);
- obsegu omejitev sposobnosti osebe (kakšne odločitve je oseba ne-/sposobna sprejemati oziroma obseg poslov, za katere ni sposobna)

Vendar pa potrebuje tudi mnenje izvedenca o drugih vprašanih, ki se lahko izpostavijo med postopkom:

- o sposobnosti sodelovanja osebe v postopku (ali zdravstveno stanje osebe dovoljuje zaslišanje osebe v postopku oziroma ali bi zaslišanje osebe škodilo njenemu zdravju);
- o pogojih za morebitni odlog sprejema sklepa o odvzemu poslovne sposobnosti zaradi odvisnosti od alkohola ali prepovedanih psihoaktivnih snovi (ali je mogoče zdravljenje v ustrezni zdravstveni organizaciji);

- ali je mogoče v letu dni pričakovati ozdravitev ali bistveno izboljšanje – v primeru zavrnitve predloga za vrnitev poslovne sposobnosti in odločanja o tem, ali naj se za nadaljnje leto dni prepove ponovna vložitev takega predloga ter
- ali je oseba sposobna razumeti namen in pomen volitev v državni zbor, v primeru če ji je že popolnoma odvzeta poslovna sposobnost ali se predlaga popolni odvzem poslovne sposobnost.

Izvedenec podaja mnenje o zdravstvenem in psihofizičnem stanju osebe in o omejitvah, ki jih tako ugotovljeno stanje povzroča v ravnanju osebe, samo odločitve o tem, na kakšen način in v kolikšni meri se osebi sposobnost omeji, pa sprejme sodnik. Obseg odvzema poslovne sposobnosti je namreč pravna (in ne zdravstvena) kategorija.

Citirani predpisi:

1. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ZZZDR, Uradni list SRS, št. 15/1976, 30/1986 - ZNP, 1/1989, 14/1989, Uradni list RS, št. 13/1994 - ZN, 82/1994 - ZN-B, 29/1995 - ZPDF, 26/1999 - ZPP, 60/1999 - Odl. US, 70/2000 - ZZNPOB, 64/2001, 110/2002 - ZIRD, 42/2003 - Odl. US, 16/2004, 101/2007 - Odl. US, 90/2011 - Odl. US, 84/2012 - Odl. US;
2. Zakon o nepravdnem postopku, ZNP, Uradni list SRS, št. 30/1986, 20/1988 - popr., Uradni list RS, št. 87/2002-SPZ, 131/2003 - Odl. US, 77/2008 - (ZDZdr);
3. Zakon o volitvah v državni zbor, ZVDZ, Uradni list RS, št. 44/1992, 13/1993, 60/1995, 14/1996 - Odl. US, 67/1997 - Odl. US, 66/2000 - UZ80, 70/2000 - ZPoLS-A, 11/2003 - Skl. US, 11/2003 - Odl. US, 73/2003 - Odl. US, 78/2006, 54/2007 - Odl. US;
4. Zakon o lokalnih volitvah, ZLV, Uradni list RS, št. 72/1993, 7/1994, 33/1994, 61/1995 - Skl. US, 70/1995, 51/2002, 11/2003 - Skl. US, 73/2003 - Odl. US, 54/2004 - ZDoh-1, 72/2005, 72/2005 - ZLS-M, 121/2005, 70/2006 - Odl. US, 46/2007 - Odl. US, 54/2007 - Odl. US, 60/2007, 45/2008, 83/2012;
5. Zakon o volitvah predsednika republike, ZVPR, Uradni list RS, št. 39/1992, 11/2003 - Skl. US, 73/2003 - Odl. US;
6. Zakon o referendumu in ljudski iniciativi, ZRLI, Uradni list RS, št. 15/1994, 13/1995, 34/1996 - Odl. US, 38/1996, 43/1996 - Odl. US, 57/1996 - ZNGUIG, 82/1998 - Odl. US, 59/2001, 11/2003 - Skl. US, 11/2003 - Odl. US, 24/2003 - UZ3a, 47, 68, 48/2003 - Odl. US, 83/2004, 24/2005 - Odl. US, 139/2006, 47/2013;
7. Zakon o kazenskem postopku, ZKP, Uradni list RS, št. 63/1994, 70/1994 - popr., 25/1996 - Odl. US, 39/1996 - Odl. US, 5/1998 - Odl. US, 49/1998 - ZPol, 72/1998, 6/1999, 66/2000, 111/2001, 32/2002 - Odl. US, 110/2002 - ZDT-B, 44/2003 - Odl. US, 56/2003, 43/2004, 68/2004 - Odl. US, 101/2005, 40/2007 - Odl. US, 14/2007, 40/2007 - ZDT-E, 102/2007 - ZSKZDČEU, 21/2008 - Odl. US, 23/2008 - ZBPP-B, 65/2008 - Odl. US, 89/2008 - Odl. US, 68/2008, 118/2008 - Skl. US, 77/2009, 88/2009 - Odl. US, 29/2010 - Odl. US, 58/2011 - ZDT-1, 91/2011, 47/2013;
8. Obligacijski zakonik, OZ, Uradni list RS, št. 83/2001, 32/2004, 28/2006 - Odl. US, 40/2007